

Fuchsian är mycket tåligare än de flesta medelhavsväxter men på vintern vill förstås även den komma in i uterummet.

John och Kerstin Rogers räknar med att de har en av Sveriges sydligaste palmodlingar. Samtidigt är den nog också en av Europas nordligaste palmodlingar.

Text: Carro Wendt
Foto: Pernilla Wästberg

Medelhavet flyttar norrut

Exotiska fröer och spännande sticklingar. När andra dras till sol och bad ger sig John och Kerstin Rogers till Spanien för att leta växter och fröer. Nu är deras trädgård fylld med medelhavskänsla.

Numera får man ta med växter i handbagaget när man flyger inom EU.

Några av palmerna har vuxit sig riktigt stora. Här är det en dädelpalm – en av Trelleborgspalmerna som John också kallar den – som står utanför uterummet.

Afrikas blå lilja blommor fint i trädgården.

John och Kerstin odlar inte bara palmer utan också till exempel fikoncactus, *Opuntia ficus-indica*.

Trillingblomma, *Bougainvillea*, toppas och tas in i huset under vintern.

Efter flera års odlingsförsök har John och Kerstin lyckats med *Amherstia nobilis*. Förhoppningen är att utveckla dessa plantor till små träd översållade med röda blommor.

”Det är väldigt roligt att kunna odla palmer. Det är också kul att göra något som inte alla andra gör”

Denna dadelpalm har varit i familjens ägo under många år och är i dag ett par meter hög.

När John var 21 år och flyttade hemifrån upptäckte han att han tyckte om att odla – och på den vägen är det. När John hade gift sig med Kerstin planterade de bland annat en frilandshibiskus på sin lilla strandtomt, och sådde så småningom två av fröställningarna bara för att se vad som skulle hända. Båda plantorna tog sig – och nästa år satte de 100 fröer som blev till plantor de med.

– Jag hade tidigare inte alls varit intresserad av trädgård, men då tänkte jag att det kanske inte var så svårt att odla i alla fall, säger John.

Odlingsglädjen har hållit i sig, men det är inte de traditionella växterna som pelargoner och lobelia som gäller hemma hos Rogers. Här hittar man i stället medelhavsväxter som till exempel palmer – solfjäderspalmer, dadelpalmer och väderkvarnspalmer. Förutom att det finns plantor som är över en meter höga finns här hundratals små plantor som växer till sig på planteringsborden i ett hörn av trädgården och i mindre sålådor i uterummet.

– Det är väldigt roligt att kunna odla palmer, tycker John. Det är också kul att göra något som inte alla andra gör.

På sina semesterresor brukar John och Kerstin åka till Spanien, och där har de blivit imponerade och fascinerade av alla anorlunda växter. Där växer många av de växter utomhus som vi i Sverige har som krukväxter inomhus. Det är bougainvillea, hibiskus, citronträd och palmer i mycket större och praktfullare exemplar än de vi är vana vid hemma i Sverige.

– I Elche nära Alicante finns Europas största palmodling med uppemot 300 000 palmer. Vi besökte plantagen och fascinerades av träden, berättar John.

KERSTIN OCH JOHN brukar besöka allt från botaniska trädgårdar och stadsparker till vanliga villaträdgårdar i Spanien. Ofta hittar de vackra växter som de skulle vilja prova att odla hemma, och har de möjlighet tar de med sig några fröer hem. Innan de tar hem något antecknar de var de hittat fröerna samt fotograferar växten och gärna frukter och blommor om det finns. Ibland ▷

Johns hibiskus blir stor och ståtlig.

Här växer små neriumplantor, *Nerium oleander*, till sig.

3 VÄXTER SOM ÄR LÄTTA ATT DRA UPP FRÅN FRÖ

- Nerium
- Palm
- Jakaranda

Jakaranda är egentligen stora träd som blommar i lila. Än så länge dröjer det innan den här plantan är ett träd.

vet de inte riktigt vad det är de har plockat, och då kan bilderna vara till hjälp om de ska visa en expert.

– I Torremolinos såg jag ett träd med fantastiska blommor. Det hade frukter som såg ut precis som avokador, berättar John. Jag lånade en stege och plockade en frukt. När den öppnade sig visade det sig att den var full med fröer inbäddade i något bomullslignande, och dem har jag nu planterat här hemma. Jag kallar plantorna för flask-träd, men har nu fått hjälp av experter på Botaniska trädgården i Lund som berättade att det var en *Ceiba chodatii*, så nu har vi också fått det korrekta namnet. Det är så roligt att samla fröer, ibland lyckas man dra upp dem, ibland inte.

NU STÅR DET små flaskträd i rader på planteringsborden längst bort i trädgårdens ena hörn. Här står också Kerstins och Johns övriga plantor och trivs i sommarsolen. Det är oräkneliga väderkvarnspalmer, *Trachycarpus fortunei*, trädpalm, *Washingtonia filifera*, och dadelpalmer, som dragits upp från frö i Sverige. Höga blå *Agapanthus* – afrikas blå lilja – blommor för fullt medan

kristi törnekrona, nerium och jakaranda står och växer till sig.

John och Kerstin köper också mycket fröer, både på plats i Spanien och genom fröfirman Impecta. I trädgården och uterummet har de ca 2 000 uppväxta medelhavsväxter, och 1 000 nya är på gång i så-lådor i uterummet.

Uterummet är en förutsättning för att de ska kunna ha så många medelhavsväxter. Växterna klarar i allmänhet inte frost utan måste flyttas in när den svenska odlings-säsongen är över varje år.

– Uterummet är på 25 kvadratmeter, så det är inte litet, men på vintern är det ändå knöckfullt, säger Kerstin.

Överskottet av sin odling brukar John och Kerstin sälja på växtloppisar runtomkring i Skåne. Tankarna finns också på att odla palmer som kan säljas som souvenirer till turisterna som kommer till Trelleborg. Hemsidan är i alla fall redan uppe och palmerna står och växer till sig. Kanske blir hobbyn till sist ett företag för John och Kerstin! □▶

Hemsida: www.trelleborgspalmen.se

Sjöborrekaktus, *Echinopsis*, står och växer till sig i det varma uterummet.

Samla fröer och sticklingar!

- Om du hittar fröer eller får möjlighet att ta sticklingar utomlands, men inom EU, kan du ta med dem hem och prova.
- Ett bra sätt att få hem sticklingar är att dela en pet-flaska och lägga sticklingen i blött hushållspapper i den. Sätt ihop flaskan igen så har du en förpackning som håller fukten och skyddar växten.
- Det är bra att komma ihåg var man tog fröet eller sticklingen. Anteckna och fotografera gärna plantan, blomman eller frukten så att du vet vad det ska bli, och kan fråga experter om vad din växt heter.
- Plantera fröet eller sticklingen i jord. Sär du fröer kan du prova att placera dem på lite olika djup. Oftast är det med fröer som med lökar – ju större frö, desto längre ner i jorden.
- Håll jämn fuktighet och låt planteringslådan stå i uterummet eller på något liknande ställe där det är varmt och skyddat. Där växer medelhavsväxterna oftast fortare och bättre.
- Ha tålamod! Ibland får man vänta ett halvår innan det syns något ovan jord. En del växter börjar med att bilda en kraftig rot, så det kan hända mycket under jorden fast inget syns ovan jord.

Eldkrona växer som häckar vid Medelhavet men anses svårödlad i Sverige. John och Kerstin lyckas med att övervintra sin planta.

SVÅRA MEDELHAVSVÄXTER?

Vissa växter, som t ex citrusplanter och bougainvillea, kan vara lite svårare att lyckas med. För många är de en rolig utmaning, och belöningen i form av egna frukter eller vackra blommor är värd en del möda. Läs på om just din planta och var noggrann så finns det goda chanser att lyckas.

Våga prova du också!

- Medelhavsväxter är inte mycket svårare än de vanliga svenska plantorna. Många av dem har vi redan inomhus som krukväxter eller en kort period på sommaren som säsongsväxter.
- Hemligheten för att få växter att trivas är att veta hur de växer i sin naturliga miljö. Medelhavsväxterna behöver ofta mer ljus och värme än våra vanliga växter. Bli därför inte förskräckt om de tar längre tid på sig att komma i gång på våren – när det väl är högsommar och för varmt för många andra växter trivs de som bäst!
- Se till att du har tillräckligt med plats för vinterförvaring innan du börjar. De flesta växter behöver 5–10 graders värme under vintern. Vissa klarar sig i ett kallt fönster inomhus.
- Vattna inte för mycket över vintern. Vattna mellan en gång i veckan och en gång i månaden beroende på växt.

Många gånger börjar palmerna med att växa under jorden innan de visar skott ovanför jord. Det är inget problem att ha många fröer växande i samma sålåda, eftersom det bara blir en enda kraftig rot från varje frö.

I en skyddad hörna i trädgården växer stora citroner och apelsiner.

Det är inte så många svenska odlare som ger sig på palmer, men John och Kerstin har palmodling hemma i villaträdgården.

I trädgården finns flera plan-
tor av Bornholmsfikon, som är
en av Rogers storsäljare.

Kristi törnekrona,
Euphorbia milii.

LÄTTODLADE MEDELHAVSPLANTOR

- Olivträd
- Nerium
- Fikon
- Agave
- Palmer
- Afrikas blå lilja, *Agapanthus*

Vinterförvara i uterummet

När utomhustemperaturen börjar sjunka ner mot 5 grader är det dags att ta in medelhavsväxterna. John och Kerstin övervintrar många av sina växter i sitt oisolerade uterum med enkla glas. Så här gör de för att skapa en bra miljö för medelhavsväxterna:

Taket isoleras på insidan med två lager av bubbelplast som fästs med en häftpistol.

Golvet är isolerat, men skulle kunna ha täckts med frigolit om det hade behövts.

Plats för många växter får John och Kerstin genom planteringsbord och hyllor. Vissa växter som tappar bladen på vintern behöver inget ljus och kan förvaras på ett undre hyllplan.

Frostfritt! Det viktigaste att tänka på är att hålla frostfritt, helst mellan 5 och 10 grader. John och Kerstin sätter frigolit framför glaspartierna när vintern närmar sig. Dessutom värmer de upp med värmefläkt när det behövs. Numera har de en speciell fläkt med två kanaler som leder ner varm luft till golvet vilket ger bättre ventilation och jämnare temperatur till hela uterummet.

Tillräckligt med ljus. För ljusets skull låter John och Kerstin det södra fönstret vara utan frigolit, men blir det kallt får även detta fönster täckas. Även om växterna behöver mindre ljus när det är kallt kan det vara bra att ha en växtlampa, som ger rätt ljus i ca 8 timmar per dag.

TÄLTTIPS!

Isolerade tält som kan sättas i uterum eller garage fungerar förstås bra om man inte har så många växter.

Afrikas blå lilja